

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

SLIMME MANKA

Toneelstuk in twee delen

door

GASTON VAN DER GUCHT

Toneelfonds J. JANSSENS * Antwerpen

1989

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJF tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan: S.A.B.A.M.

Aarlenstraat 75-77

1040 Brussel

Men mag geen gebruik maken van gekregen of gehuurde boekjes !

© 1988 Toneelfonds J.Janssens / GASTON M.van der GUCHT

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt op enigerlei wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONEN

IWAN de vader.
ANNA zijn dochter.
MANKA zijn dochter.
BORIS de rechter.
KNEUT de man.

Dit stuk werd voor het eerst opgevoerd door het Reizend Jeugdteater NELE van Wetteren in regie van de auteur.

Gaston van der Gucht

als IWAN
 BORIS
 KNEUT

Trees Veeckman

als ANNA

Maggy Buyle

als MANKA

R E G I E.

Dit stuk kan overal gespeeld worden. Men heeft alleen een tafel en een paar stoelen nodig. Eventueel ook een paar zitbanken.

In een mooi dekor kan het eveneens. Simultaan links wordt het huisje van Anna en Manka gesuggereerd, rechts het huis van de rechter. In het midden de straat.

Zorg voor kleurrijke kostumes. Kinderen houden ervan. Verzorg ook de rekvisieten : manden, brood, stok. De rechter speelt in toga.

SLIMME MANKA is geschreven naar een verhaal uit Tsjechoslovakije. Dit toneelstuk richt zich voornamelijk tot jonge mensen (kinderen). Misschien kan men ervoor zorgen dat de kostumes geïnspireerd zijn op de klederdracht van die streek.

Zorg ervoor dat het stuk levendig en blij gespeeld wordt.

--o--o--o--o--o--o--

EERSTE DEEL

ANNA Het is mijn koe!

MANKA Jouw koe?

ANNA Jazeker. Ze heet Bella en ze is van mij.

MANKA Natuurlijk heet ze Bella, omdat ik haar die naam gegeven heb, maar ze is van mij.

ANNA Laat mij niet lachen meid! Van jou? Jij hebt hier helemaal niets.

MANKA Ik heb haar van vader gekregen.

ANNA Gekregen? Jij?

MANKA Ja, ik, en dat weet je maar al te goed. Als die koe een heel klein kalfje was, amper geboren, toen ze zwak en ziek was. Niemand dacht dat ze ging blijven leven. Ze was na een harde winter geboren en de dieren hadden niet veel te eten gehad. Vandaar dat het kalfje er zo zielig uitzag. Toen heb ik het kalfje bij mij in de stal genomen. Hoor je dat? In MIJN stal. Ik heb het zelf eten en drinken gegeven met de zuigfles en met de lente heb ik het naar de beste weiden gebracht. Jij hebt je nooit om het kalfje bekommerd.

ANNA Als ik al de koeien, waarom ik mij in mijn leven bekommerd heb moest hebben dan was ik nu de rijkste boerin van Slowakije. Honderden heb ik er groot gebracht. Later als ze volwassen waren bracht vader hen naar de markt om hen aan de slaggers te verkopen. Mij werd niets gevraagd. Ook gaven ze er geen zier om dat ik van de dieren hield.

MANKA Jij hebt toch ook een koe gekregen? Jouw koe, Mampa?

ANNA Ja, die is van mij. Ook van mij. Ik mag er mee doen wat ik wil, haar houden of haar verkopen. Als ik haar verkoop kan ik het geld naar de spaarbank brengen. Zo kan ik een bruidsschat vergaren tegen de tijd dat er een jongen uit het dorp komt vragen om met hem te trouwen. Maar met één koe heb ik niet voldoende voor die bruidsschat. Ik wil meer koeien hebben.

MANKA Die moet je dan aan vader vragen.

ANNA Dat moet ik niet meer vragen, dat heb ik al gedaan.

Als je een koe voor je bruidsschat nodig hebt, dan neem je er één, zegt vader.

MANKA Nu, wat wil je dan nog meer?

ANNA Ik wil jouw koe, ik wil Bella.

MANKA En waarom moet je nu persé MIJN koe hebben?

ANNA Omdat ze rond en vet en dik is. Zo'n koeien willen de slagers graag.

MANKA Mijn koe, mijn Bella gaat niet naar de slagers!

ANNA Neen?

MANKA Neen!

ANNA En wat ga je doen als vader haar meeneemt naar de markt?

MANKA Vader zal haar niet meenemen naar de markt. Hij heeft ze mij cadeau gegeven.

ANNA Ik ben de oudste. Ik mag eerst kiezen.

MANKA En waarom zou jij eerst mogen kiezen? Omdat je de oudste bent? Loop naar de pomp, meid! Ik werk toch net zo goed als jij op de boerderij. Van de vroege morgen tot de late avond ben ik met de dieren bezig en daarenboven zorg ik nog voor het huishouden. Ik was, ik kook, ik strijk, ik schuur, ik maak de bedden op, ik brei, ik spin, ik...

ANNA Ikikikikikik! Van jou hoor ik niets anders dan ikikikikik. Wanneer praat je eens over iemand anders?

MANKA Over jou bijvoorbeeld?

ANNA Bijvoorbeeld.

MANKA Ik zou je kunnen vragen waarom je hier zolang blijft rondlummelen.

ANNA Blijf ik hier rondlummelen? Wat bedoel je daar nu eigenlijk mee?

MANKA Wat ik bedoel? Heel simpel. Waarom zoek je geen man en trouw je niet? Je zou een eigen boerderij kunnen hebben en dan waren alle koeien van jou.

ANNA Mijn bruidsschat is niet groot genoeg.

MANKA Onzin, je hebt helemaal geen bruidsschat nodig om te trouwen.

ANNA Neen?

MANKA Neen.

ANNA En wat heb je dan wel nodig? Zeg mij dat eens.

MANKA Een man waarvan je houdt.

ANNA Die heb ik nog niet gevonden.

MANKA En waarom niet? Zoek je dan niet?

ANNA Ik zoek wel, maar de man waarvan ik houden wil, moet rijk zijn. Zeer rijk. Hij moet een grote boerderij bezitten en wel honderd koeien hebben.

MANKA Mijn man hoeft niet rijk te zijn.

ANNA Neen?

MANKA Neen. Maar ik moet hem kunnen bewonderen, ik moet naar hem kunnen opkijken. Ik moet met hem kunnen dwepen!

ANNA Brengt weinig brood op de tafel.

MANKA In één woord, het moet een MAN zijn.

ANNA Mooi geformuleerd, maar ja, daar verschiet ik niet van. Gek ben je altijd geweest.

MANKA Waarom ben je weeral zo onvriendelijk?

ANNA Ben ik onvriendelijk omdat ik mijn koe vraag? En waarom wééral? Weeral, weeral, weeral...het lijkt wel of ik altijd onvriendelijk ben.

MANKA Dat is zo, ja!

ANNA Nu is het uit hé meid, nu ga ik naar jouw stal, haal daar Bella en zet haar voortaan in MIJN stal. Ze is en blijft van mij.

MANKA Ze is van mij en je krijgt haar niet.

ANNA Als ik haar niet krijg dan zal ik haar stelen!

MANKA Dan ben je een dief!

ANNA Mensen die gewoon nemen wat van hen is, stelen niet. Genoeg met jou geredetwist. Ik vind mijn koe wel. (Af)

MANKA (Roept haar na.) Je bent een mispunt!

VADER (Op.) Is er oorlog?

MANKA Och...

VADER Of alweer ruzie?

MANKA Alweer? Alweer?

VADER Ja, alweer. Jullie maken altijd maar ruzie.

MANKA Ik wil geen ruzie maken, vader. Ik haat ruzie, maar..

VADER Maar wat?

MANKA Anna wil mijn koe.

VADER Bella?

MANKA Ja.

VADER Och God, wat krijgen we nu?

MANKA Je weet toch nog wel vader, dat Bella van mij is.

VADER Dat kan.

MANKA Ze was heel ziekelijk en zwak toen ze geboren werd.
Weet je dat nog?

VADER Och, ik word oud. Zo'n dingen onthou ik niet goed
meer.

MANKA Ik heb haar grootgebracht.

VADER Ja, dat zal wel.

MANKA En haar later in mijn stal en in de weide verzorgd.

VADER Ja, je verzorgt al je dieren goed.

MANKA En je hebt gezegd dat ik Bella kreeg.

VADER Als jij het zegt, dan zal het wel waar zijn.

MANKA Vader, het IS waar.

VADER Ik heb niet gezegd dat het niet waar was.

MANKA Maar je aarzelt zo, je doet zo onzeker.

VADER Ik ben ook onzeker, kind, ik ben oud, ik vergeet veel.

MANKA Weet je nog van de geboorte van Bella, na die strenge
winter?

VADER Ja.

MANKA En van haar ziekte, haar zwakte?

VADER Ja.

MANKA En dat je haar aan mij gaf?

VADER Ja, dat zal wel, voor je bruidsschat.

MANKA Neen vader, dat was voor Anna. De bruidsschat was voor
Anna.

VADER Ach, je weet het op de duur zelf niet meer.

MANKA Je moet het weten, vader.

VADER Met de beste wil van de wereld, kind, ik weet het niet
meer.

MANKA (Teleurgesteld af.) Oooooo!

ANNA (Op.) Dag vader.

VADER Dag Anna, je ziet er zo welgezind uit!

ANNA Ik ben ook welgezind vader, ik zou wel kunnen dansen.

VADER Dan weet ik wat je hebt. Je hebt een man gevonden en
je gaat trouwen.

ANNA Nog niet vader, maar heel lang duurt het niet meer. Ik
ga naar de markt, ik verkoop daar mijn koe en zet het
geld op de spaarbank. Zo heb ik een bruidsschat. Wie
de grootste bruidsschat heeft kan de rijkste man trou-

wen.

VADER En je wilt een rijk man trouwen?

ANNA Jazeker, vader.

VADER Hou je dan van iemand?

ANNA Dat komt nog, als ik eerst zijn geld maar zie.

VADER Kind, kind, wees toch verstandig. De rijke mensen zijn niet de gelukkigste. De gelukkigste mensen zijn de mensen die tevreden zijn met wat ze hebben. Tevreden, dat is belangrijk!

ANNA Als je zeer rijk bent, ben je tevreden, vader.

VADER Maar zeg mij nu eens...hoe zit dat met die koe, die Bella?

ANNA Die koe is van mij. Het is diè koe die ik op de markt aan de slaggers ga verkopen.

VADER Manka houdt zo van die koe.

ANNA Dat kan mij niet schelen. Ik heb geld nodig voor mijn bruidsschat en jij hebt gezegd dat ik zelf een koe mocht kiezen. Heb je dat gezegd of heb je dat niet gezegd?

VADER Ja, ik heb dat gezegd, maar...

ANNA Maar wat?

VADER Ik heb toch niet gezegd dat je nu precies die koe van Manka moest kiezen. Je weet, ze houdt zo van dat beest. Ze heeft haar grootgebracht en haar altijd piekfijn verzorgd.

ANNA Ik heb wel honderd koeien grootgebracht en piekfijn verzorgd.

VADER Ja, dat weet ik.

ANNA En ik hield ook van mijn dieren.

VADER Dat zal wel, iedere goede boerin doet dat.

ANNA En jij bracht ze toch ook naar de markt om ze aan de slaggers te verkopen?

VADER Ja, natuurlijk, dat moest. Wij hadden geld nodig om te leven.

ANNA Zie vader, dat is nu precies wat ik ook nodig heb : geld!

VADER Ja dan...

ANNA Dan rest mij niets anders te doen dan naar de stal te

gaan, Bella aan een touw te binden en ermee naar de markt te trekken. En dat ga ik doen ook.

VADER Maar kind, er zijn nog zoveel koeien. Je mag kiezen wat je wil.

ANNA Dat heb je altijd gezegd.

VADER Nu dan?

ANNA Dan kies ik Bella.

VADER Ik geloof dat je zeer onverstandig bent.

MANKA (Woedend op.) Je hebt Bella uit MIJN stal gehaald en in JOUW stal gezet.

ANNA Natuurlijk, dat had ik je toch gezegd. Ben je daar zo verwonderd over? Als ik iets zeg dan doe ik het ook.

MANKA Je bent een dief!

ANNA Als je dat nog één keer zegt, dan sla ik op je gezicht.

MANKA Je bent een dief.

ANNA (Vliegt op Manka toe en begint te slaan.) Daar en daar en daar!

VADER (Scheidt de vechtende meisjes.) Hééhéhéhé...wat gebeurt er toch allemaal? Voor twee zusjes! Zijn jullie niet beschaamd? Hou er dadelijk mee op, jij daar en jij daar.

ANNA Als ze nog één keer zegt dat ik een dief ben dan vermoord ik haar.

VADER Niet zo geweldig kind. Geweld lost niets op. Geweld ontlokt geweld.

ANNA Zeg dan tenminste wat wij moeten doen vader.

MANKA Je zal mijn koe teruggeven.

ANNA Nooit!

MANKA Vader?

ANNA Ja, precies, vader, zeg toch iets.

VADER (Hoofdschuddend af.) Tk weet het niet meer, ik weet het niet meer.

ANNA Ik wel. Ik ga naar mijn stal, neem daar mijn koe en breng haar naar de markt.

MANKA Dan trek ik mijn beste jurk aan en dan ga IK naar de rechter. Voor je ooit de markt bereikt zal de politie de koe al in beslag genomen hebben.

ANNA Wat zeg je? Naar de rechter?

MANKA Ja. Rechter Boris is gekend om zijn wijsheid. HIJ zal

uitmaken wie van ons beiden de koe krijgt.

ANNA Dat is een goed idee. Het zal wel de eerste keer van je leven zijn dat jij een goed idee hebt. En denk je nu werkelijk dat de rechter niets anders te doen heeft dan naar jouw onnozele klachtjes te luisteren? Dat hij zijn kostbare tijd aan prullen gaat besteden?

MANKA Rechter Boris luistert naar alle mensen.

ANNA Hoe weet je dat zo goed? Ben je misschien al naar de rechter geweest?

MANKA Neen, maar ik heb het gehoord van de mensen op de markt. Alle mensen spreken met lof over rechter Boris. Men noemt hem niet voor niets de rechtvaardige rechter.

ANNA Nu...ik ben wel al voor de rechter geweest en zelfs meer dan één keer. Al dat gedoe vind ik overbodig, nutteloos zal ik maar zeggen.

MANKA Je kreeg zeker ongelijk.

ANNA Ja, maar ik had gelijk. De rechter heeft zich vergist.

MANKA Ik heb nog nooit gehoord dat de rechter zich vergist heeft.

ANNA Nou, dat heb ik al honderd keer gezegd, jij bent zo dom als een kalf. Als ik moest luisteren naar hetgeen jij al ooit gehoord hebt, dan zou ik beter in een waterput springen vooralleer gek te worden. Ik zeg je, al dat gedoe voor de rechter vind ik overbodig.

MANKA Dat geloof ik, maar ondertussen zou jij met mijn koe weglopen...

ANNA En dat ga ik doen ook. (Af.)

MANKA (Tot de kinderen.) En dat deed ze. Zo halsstarrig klampte Anna zich vast aan het idee dat ze die koe op de markt moest verkopen om haar bruidsschat te vermeerderen. En dat, dat wilde ik niet. Ik begon te lopen en te lopen (Ze loopt ter plaatse op de scène.) en als ik een hele tijd gelopen had, kwam ik hijgend op de markt. Er was veel volk en overal zag ik koeien aan de slaggers verkopen. God, als ik nu maar bijtijds kwam en...als die rechter nu maar thuis was en...als de rechter mij maar wilde ontvangen. Ik kreeg angstzweet over gans mijn lichaam. (Ze stopt met lopen. Ze speelt

alsof ze voor een heel hoog huis staat.) Zou ik durven aanbellen? Aan dat grote huis dat er zo streng uitzag? Maar als ik niet aanbelde zou Bella sterven en dat, dat wilde ik niet. Ik drumde door al die mensen en ja, ik belde en belde en belde... (Wij horen het klinken van de bel.)

RECHTER (Op.) Hééhéhéhé, niet zo hevig meisje, niet zo hevig. Straks valt mijn bel naar beneden!

MANKA Morgen, meneer de rechter.

RECHTER Morgen kind, je lijkt zo opgewonden?

MANKA Ja, meneer de rechter, ik ben ook opgewonden.

RECHTER Kom binnen en zet je.

MANKA Als ik mag, blijf ik liever rechtstaan, meneer de rechter.

RECHTER Heb je dan zo weinig tijd?

MANKA Het is zeer dringend, meneer de rechter.

RECHTER Zo dringend dat je niet op een stoel kunt gaan zitten?

MANKA Ja.

RECHTER Nu, vertel maar.

MANKA Meneer de rechter, ik heb een zuster, Anna heet ze. Mijn zus is zeer naarstig en werkt veel in de stallen en op het land. Zij verzorgt onze dieren uit de eerste stal, haar stal, en ze heeft ook een verzorgde groententuin.

RECHTER Dat hoor ik graag, werkzame mensen verdienen onze bewondering.

MANKA Ik werk ook veel, meneer de rechter, ik verzorg de dieren uit de tweede stal, mijn stal, en daarenboven doe ik het huishouden : ik was, ik strijk, ik boen, ik schuur, ik kook, ik naai, ik stop, ik maak de bedden op en ik doe al het werk dat een huisvrouw dagelijks doet.

RECHTER Fijne meisjes zijn jullie. Dat hoor ik wel.

MANKA Maar af en toe hebben wij ruzie.

RECHTER Dat is niet zo mooi meer.

MANKA Zij is ouder dan ik.

RECHTER Ja, dat meen ik gehoord te hebben.

MANKA Zij wil de baas spelen over mij en als wij ruzie maken

wil ze altijd gelijk hebben.

RECHTER In een ruzie heeft er nooit iemand gelijk. Ze hebben alletwee ongelijk.

MANKA Nu wil mijn zuster trouwen. Zij zoekt een man.

RECHTER Héhéhé, dat ware de lol. Ik zoek een vrouw. En nu ik hoor dat jouw zuster zo werkzaam is, zou ik misschien...

MANKA Ik zei al, meneer de rechter, zij zoekt een man.

RECHTER Ja, dat heb ik wel gehoord.

MANKA En om die man te vinden heeft ze een bruidsschat nodig.

RECHTER Nu...ZO nodig is dat niet.

MANKA Zij wil een rijke man, meneer de rechter, een man met wel honderd koeien. En daarom heeft ze een bruidsschat nodig. Alhoewel ik persoonlijk denk dat je helemaal geen bruidsschat nodig hebt om te trouwen. Je moet alleen heel veel van elkaar houden. Daar komt het op aan.

RECHTER En zeker geen ruzie maken.

MANKA En nu heeft mijn zuster van mijn vader een koe gekregen...

RECHTER Een mooi geschenk, een schoon geschenk, een geschenk uit de hemel zal ik maar zeggen.

MANKA Ga naar de stal, zei vader, en kies daar een koe. En dat deed ze. Maar ze ging niet naar HAAR stal, maar ze kwam naar MIJN stal en daar, daar koos ze MIJN koe, want...ik had van vader ook een koe cadeau gekregen.

RECHTER En nu wil je zuster de koe op de markt aan de slaggers verkopen? Ik heb het begrepen. De vraag is natuurlijk van wie is die koe?

ANNA (Op.) Van mij!

RECHTER Ooooo, ik moet niet vragen wie je bent. Je bent Anna.

ANNA Ja, ik ben de zuster van die leugenaarster.

RECHTER Ik moet je doen opmerken, Anna, dat je helemaal niet beleefd bent. Je valt hier zomaar mijn huis binnen en je begint je zuster uit te schelden voor leugenaarster. Dat is niet mooi meer, dat doe je niet.

ANNA Meneer de rechter, IK zal u eens vertellen hoe de vork aan de steel zit.

RECHTER Ik weet het, Anna, ik weet het.

ANNA U weet helemaal niets, meneer de rechter. IK heb nog

niets verteld. U hebt alleen gehoord wat Manka verteld heeft en dat zijn leugens. Ik zal u eens de waarheid vertellen.

RECHTER Ik weet dat Manka je zuster is.

ANNA Ja, jammer genoeg.

RECHTER Dat hoor ik je niet graag zeggen.

ANNA Daar kan ik niets aan doen, meneer de rechter. Ik zeg, jammer genoeg.

RECHTER En dat je een man zoekt.

ANNA Ja, maar hij moet rijk zijn. Hij moet wel honderd koeien hebben.

RECHTER Wat jammer! Jij lijkt een flinke vrouw, een mooie vrouw en je zuster heeft mij verteld dat je zeer werkzaam bent.

ANNA Heeft zij dat verteld?

RECHTER Ja, dat heeft ze verteld. Ze heeft hier veel goeds van jou verteld.

ANNA Dat zal dan wel de eerste keer geweest zijn.

RECHTER Dat geloof ik niet. Nou...ik vind het jammer dat ik geen honderd koeien heb, nu kan ik niet met jou trouwen.

ANNA Honderd koeien of geen man.

RECHTER Je zuster vertelde mij dat je een koe gekregen hebt van je vader.

ANNA Zie je wel? Leugens, leugens! Ik heb geen koe GFKREGEN, ik mocht een koe KIEZEN, gelijk dewelke.

RECHTER En dat deed je?

ANNA Ja.

RECHTER En je koos een koe uit de stal van Manka.

MANKA Zeker, meneer de rechter, Bella heet ze.

ANNA Alle koeien die wij bezitten zijn eigendom van vader.

RECHTER Maar heb ik niet gehoord dat jij een koe ten geschenke gekregen had van je vader? Die is dan toch wel van jou?

ANNA Ja, natuurlijk.

RECHTER En Manka heeft ook een koe ten geschenke gekregen?

ANNA Daar weet ik niets van.

MANKA Dat lieg je, dat weet je wel.

ANNA In ieder geval, ik ben de oudste, ik mag eerst kiezen.

RECHTER En je wil natuurlijk Bella?

ANNA Ja, Bella, en geen andere.